

—1916.—

Zabavení

kovů.

Tak statečně jsme bojovali, že nemáme čírné střelce. Všechny kotle, hmoždíky, svícní, mosazné žehličky, kliky, zkrátka všechny předměty, z nichž se mohly vyrábět kanóny a náboje, byly zabavovány. A běda tomu, kdo si něco uschoval! Nalezeny byly ty uschované kotly, žehličky a j. věci na půdách, v seních, v haluzích, v dolech na řepu, ve skrytých na obilí a všude. Kdo měl něco „žlutého“ a neodvedl toho, byl vlasti zrádce. Pohanbou táhnouti musel kotel na zádech do Jevíčka, trestán byl a pokutován. Požádá vláda rakouská nebála se ani rozbíjení věcí posvěcených, jako jsou žrony. Na rozkaz byly sjímány s věží, větší napřed rozbíjeny. Za válek tureckých lili z kanónů žrony, ve válce bigotní Rakousko z posvěcených žronů lilo kanóny. Čím se bude žroniti, až armáda rakouská zajme několik Rusů a kulomet. Těm zpravám v novinách tučným písmem tištěným už se bextovo nevěřilo. Žronily-li k oslavě vítězství žrony, už, to něco znamenalo, tomu se věřilo. Naposledy se rozkoupaly, zalkaly, rozloučily se a 26. října 1916 byly rozbity.

Bouře válečná dotkla se též piety k Zemřelým. Nedostatek
světla.
Z důvodu nedostatku tuku a světla zakázáno osvětlovati na „Vše svaté“ a na „Děsíčky“ hroby.

Dne 21. listopadu zemřel hravý „lyce z boží milosti“ a dne 18. prosince nastoupil Karel, poslední korunovaný Habsburk. Vásovaly nebylo nálady, odbylo se vši tise nějakým prolovem a mšv. Neustálé, vítězné offensivy (o nichž jsme pořád v novinách četli) a nepřátelský výpad Itálie byly příčinou nových odvodů.

15./1. až 21./2. narukovalo 31 stúbro- a holohlavých domobran-
ci od 42 do 50 let, 11/5. 24osmdetiletých, 28/6. ještě 4 púž-
ieho stáří a 10/11. poslední mohykáni R. (Mackel, staritel,
Pozdrubský (čiborek) kotic).

Úřady hlásí stále ztráty, nezvěstných je spousta. Padli a
v nemocnicích následkem ranění neb útrap Zemřeli: Padli.

1) Veselý Stanislav, * 1892 padl u Parandě 16. ledna.

- 2) Láček Josef, narozen 1887, zemřel v nemocnici v Lábech.
 - 3) Kysinka Miloslav 1895, Z. p. p. 13, padl 24. května v Dubně
 - 4) Hochwald Gustav 1892, P. p. p. 93, u Kostajniku na Lábku
 - 5) Mikulka Josef * 1881, Drag. p. č. 12, zemřel náhle doma na dovolené.
 6. Soukal Ludvík P. p. p. č. 93 padl
 7. Mlateček Ludvík * 1865, Zemřel na srdeční vadu $\frac{3}{10}$.
 8. Stehlík Ludvík * 1895, Dom. p. p. 32, žil v Přímoři.
- Kromě toho jinu, o nichž úřední zprávy nedošly

Dodávky.

Ze zbytků úrody r. 1915. dodala obec Jaroměřice 5 q
žita a 6 q pšenice, pak na seti 155 q obilí.

Povaha rokv.

kv. I. toužebností čekali zemědělci a s chytivostí různé komissionářů výsledky nové sklizně; - ta však zklamala. Jaro ukázalo se sice překrásné - v polovici dubna bylo všechno v květu - avšak v době „ledových mužů“, kdy i obilí začalo kvést, nastaly deště a mrazíky, které zvláště na žito měly zhoubné následky, neboť klásky byly většinou prázdné. Dle svědectví rolníků naměřeno bylo v polovici žita méně než v katastrofálním roce 1915 a přece nebyla obec uchráněna od hladovky. Již na podzim odvedeno 14 q pšenice, 17 q žita, 63 q ovesa, 44 q ječmene, 104 q mlčky a 170 q hamborů.

Zase dodávky.

ovsa, 44 g ječmene, 104 g máku a 170 g hramborů. Ovšem, že hlavní nucené doobčerstvení budou na jaře 1917. Je strachem u lidí na ně připravují a schovávají obilí s místa méně bezpečného na bezpečnější. Skryje se strachu před Ruský porážkou se velmi osvědčily. Dříve doobčerstvovala obec každý měsíc 10 kusů dobytka hovězího, někde i posilování kráva „vyjela“. Byla-li kde nějaká „herka“ trochu k světu, stala se majetkem exarů.

Válec. obilní
úřad.

Válka zplodila v minulosti mnoho nečestí, ale vyněkšá válka, která ostatní „přetumflá“ jak obětmi krve, majetku, tvorám a rozrakhem, vymyslíla ústředny všeho druhu a dala je do rukou „pravých“ lidí. Na vše, co schopno bylo k užívání, ať jídlo, ať věci k denní potřebě nutné, zřízena byla tato lichvářská hnízda. V osobách prostavených v čelo takových ústředí, o nařízeních, kritika je nemožná, poněvadž nemůže žádná vymeziti pojem do uče volají-

sích nespravedlnosti. Co vše šlo se pod vládní maskou spravedlnosti a péče o lid! Lidé, kteří nikdy ani z dálky nepoznali těch nejpřiměřenějších vědomostí hospodářských, stali se na jednou autoritou v oboru zemědělském. Ze toho také vyjadřovala jejich nařízení - jen na zničení a zkázu rolnictva. (Určité množství obilí ponechalo se rolníkovi na seti a výživu a z toho 20% na krmivo. Obilí vymílalo se na 90%. Nesmyslných výroků a nařízení, jež vzbuditi musí úsměv u rolníka, nelze ani citovati, pro jejich směšnost.) Nedostatky a důsledky z toho plynoucí měly býti zakryty brutálními реквизиčními. Na vše stanoveny byly p. zv. maximální ceny, jež nesměly při odchodu pod trestem býti překročeny, ale sami úředníci jich nedbali. Kdo dal více, dostal. Kdo neměl na zaplacení nebiaské, trpěl hlad. Dlužno s politováním říci, že i místní rolníci někteří oš a vůlky, ketasili.

Rok 1916 prošel ještě jednou zájmovostí. Přínel - enky. (lisny) Název odvozen ani od slova „ens“, t. j. „něco“, protože člověk i s mnoha - enkami „ins“ koupiti nemohl. Tyto-enky budou pro budoucí pokolení doklady, jak dalece se musely zachováci stroje stáhnouti, aby vyhovovaly množství válečných stravy. První vynikovaly chleбенky resp. moučěnky. Druhé k. ledna zaplavena byla (při obrovském nedostatku papíru) obce listky, na něž se mělo dostati až 35 kg mouky na den. Naše obec podřízena byla zásobování v Jevíčku, toto pak hejtmanství v Mor. Třebové. Tyto úřady svědomitě se staraly o sebe opatřující nejbilejší mouku, zásobovaly sebe a svůj dobytek, ale lidu — dostalo se štuchlé, šrotu přisutému podobné mouky — a v tom ještě nebyla dodržována míra. Od začátku roku až do žní dostal okres Jevíčko o 46 vagonů, přidělu méně, než mu potřebo.

Smilovali-li se a prodali do obce několik pytlíků moučného černidla, tu zavládla v obci slavnostní nálada. Jakmile zavířil buben a zavalilo se slovo „mouka“ — „ženské“ s vyjasněnou tváří s míškem v ruce skokem běžely do obecní kanceláře, kdež za předsednictví p. rady Dosedly, za assistance p. Ille a p. Staroty Schneidera rozvažoval p. Týmotal a p. Texula mouku.

Listky.

Zásobování.

Jakou radostí se „ženská“ do kanceláře hrnuly, s takovým zklamáním mnohdy odcházely, nesouce ve „šnupky-chláčích“ i 59dkg na týden pro rodinu.

Mlýny.

Po mlýnech proháněly se neustále komise a zabavovaly obilí bez mléčích lístků. (K mlék musel každý mít písemné povolení od obce.) Páni oúřadové, kteří na dodržování pořádku dohlíželi, sami jej hrubě přestupovali, nemluvě ani o tom, že podplácní a t. z. „mazání“ neznalo mezí.

Dr. Josef přinesl cukřenky, v květinu objevily se kávenky, v syrovu žučinky, které přinesly „nesmírnou“ radost kupujícímu a prodávajícímu.

Trk.

Před kornerovými stávaly řády zástupů a mnohdy prodávачka musela utéci před „tukočtivým“ darem a teprve za asistence tovaryšů zjevně byl klidný nákup několika gramů tuků. Nedostatek darviněn byl přílišným omezením množství krmiva pro vepř a častým umyšleným zkažením mnoha vagonů tuku, aby „spekulanti“ jednak ceny vyšroubovali, jednak zkažený tuk mýdlařnám na toaletní potřeby dražší prodali. — K konci roku obcházeli lidé obchody s „flaškami“ čekající na petrolej. Hrubou draželi své „petrolinky“ a svítivali obyčejně „flaškami“, pokud tyto se leskly. Velkou starost působil kuřákům nedostatek krmiva, jež „fasovalo“ se na „tabáčeky“.

Bida.

Během roku 1916 staženy byly všechny stříbrné mince, a nahrazeny papírovými bankovkami, niklové dvacetníky nahrazeny „železnáky“, též dvouhaléř vyměnil bronz za železo. Bankovek uahnuté se mnoho, podpor vyplácelo se až 12.000 Kč měsíčně. Jevičtí obchodníci nikdy tak dobrých obchodů nedělali, ač vše podražilo, zvláště šaty a obuv. Kožená obuv pomalu vymizela a téměř v každém domě bylo slyšet klapání dřeváků, které zpočátku s velkým nadšením byly noseny, jako každá novinka. Žukly různé formy a křivky byly proslulými válečnými jmény.

Letní čas.

Největší troufalost úřadů by platila do měsíce května. Bylo to velmi energické zakročení proti panujícímu tělu

nebeskému, jež pobývalo na obloze pouze „krátký čas“ a úřady by je byly chtěly zadržeti v denním jeho pohybu, by byl u nás den delší a více práce se udělalo. Slunce však nechtělo poslechnout ani smlouvat. Dalekonosným koněm nemohlo za svou hrdost a neposlušnost býti potrestáno a proto bylo aspoň řešeno ve svém denním běhu o 1 hodinu. Zaveden byl letní čas od 1. května do 15. září, dle něhož se všichni museli řídit. Hodiny posunuty o jednu hodinu napřed. Hodiny ukazovaly poledne, ve skutečnosti bylo pouze 11 hodin. Jen sluncení hodiny na „Loretě“ posmívající se hloupé vynalézavosti lidské ukazovaly jedenáct, když cymbály na věži byly nuceny tlouci a udít.

Persekuce.

Dne 29. ledna „oslavováno“ bylo pokolení Čerů Hory. Nabubělé fráze, mnohdy od tajných nepřátel Rakouska, nuceně pronášené působily dojmem posměchu. Karmotní řečníci, obvykle učitelé, byli za svoje vlastenecké řeči a provolávání slávy označováni u pluků svých „p. v.“, t. j. „politisch verdächtig.“ Školky české, klavíre, „Sokol“, byly rozpuštěny a funkcionáři, zbylí-li jaci doma, stále stráni, na vojnu na fronty hnáni.

Návštěv prohlídkových zakusil hojně nynější nadučitel Hampl, tehdejší jednatel „Sokola“, když u něho četníci i v noci sháněli jednací protokoly o schůzích výboru jednoty a seznamu členstva. Na seznamu tom jim zvláště záleželo. Dle jejich mínění čpělo „sokolství“ velení a jak později je patné, měly rakouské úřady „dobrý nos.“ Slyšeli jsme, jak bylo nakládáno s vojny, u nichž nalezena byla příkazka členství v Sokole.

Drobnosti.

Mládež musela se hodně starati. Do škol docházely přípis, v nichž mládež poučována o šetření potravinami a všim, čímž bylo málo, po čemž však dítě tolik toužilo. A tyto děti měly pak poučiti své rodiče. Mládež sháněla velikonoční dárky vojáky, na podzim tehala čas „čajovníkové listy“ (ostužinové) Pořádána nová sbírka vlny a kaučuku. Plivem silné agitace se oba vyzuamenala (otěaué), upravši 81.800 Kč na V. válečnou příjku. Před ní upisována s menším výsledkem IV. příjka.

Inu, vlastenecké provinnosti!